

Universitätsbibliothek Paderborn

Johannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd Herbipolin Abbatis, viri suo aeuo doctiss. ... Partis Opera Historica, Qvotqvot hactenus reperiri potuerunt, omnia

Partim E Vetvstis Fvgientibusque editionibus reuocata, & ad fidem
Archetyporum castigata; partim ex manuscriptis nunc primùm edita ;
Qvorvm Catalogvm Aversa pagina exhibet

Iohannis Trithemii Spanheimensis Primo, Deinde D. Iacobi Maioris Apvd
Herbipolin Abbatis, viri suo æuo doctissimi Secvndæ Partis Chronica
Insignia Dvo - I. Coenobii Hirsavgiensis, Diœcesis Spirensis: eius
foundationem & progressum ab Anno Christi DCCCXXX. vsque ad Annum
MCCCLXX. II. Coenobii ...

Trithemius, Johannes

Francofvrti, 1601

LIV [i. e. LIII]. Reverendissimo In Christo Patri Domino Ioanni Trit. abbati S.
Iacobi Herbipolen. præceptori suo quam charissimo, frater Theodoricus
monachus Fuldensis reuerentiam & honorem cum ...

urn:nbn:de:0128-1-17336

IOANNES TRITHEMIVS ABBAS MONASTERII SANCTI

Iacobi Herbipolensis, Bartholomæo Lescanio presbytero salutem.

LITERIS tuis amantissime vir, quibus mihi de tua sanitate magnifice gratias agis, quid aliud respondere, aut possum, aut debeo, quam illud quod Ioannes Mesue medicus in principio cuiusdam aggregationis suæ præfatur, dicens: *Sanat solus languores Deus, & de frugalitatis solo produxit in largitate sua medicinam benedictus, gloriosus, & excelsus.* Vnde non mihi sed Deo gratiarum actiones habendæ sunt, quia sua bonitate non solum infirmos sanat, sed cum sit omnipotens etiam mortuos viuificat. Ego autem non medicum, sed monachum profiteor Christianum, cuius si quid tibi profuere consilia, ille merito benedicendus & collaudandus est, à quo totum accepimus bonum quod intelligimus. Memoriam vero mei, quam te iugiter habere testaris, cum pro peccatis meis intercedendo conuerteris ad Deum, esse mihi gratissimam scias, hoc est, ut quoties in altari sacrificium redemptionis nostræ oblatum Deo Patri omnipotenti memoriam amicorum tuorum celebres, etiam orando pro me mentaliter dicas. *Oro te Domine sancte pater omnipotens æternæ Deus, per dolorem vulnere Iesu Christi Domini nostri, memento etiam seruatoris tui licet præui Ioannis Tritheimy abbatis, & quicquid peccauit in te, per sanguinem eiusdem filij tui misericorditer Ecclesia tua per me postulante relaxa.* Si hanc memoriam mei sedulo habueris Lescani charissime, beneficio meo quam maximo donasti. Congaudeo tibi non mediocriter, quod boni principis fauorem & gratiam inuenisti, in cuius te seruitio ita viuere decet, ut animæ profectum atque salutem nunquam postponas illecebris carnis, nec ita diligas commodum & pacem mundi, ut obliuiscaris cœlestis consolationis regni. Reditum vero meum in Marchiam sicuti promittere postulantiibus cum principe amicis vobis non audeo, ita non temere nego. Potest enim omnia Deus, cuius nutum & voluntatem sequi, omnis creaturæ salus. Futurorum autem nulla mortalibus est determinata cognitio. Vale nostri memor, Herbipoli penultima Augusti. Anno Christianorum millesimo quingentesimo septimo.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI DOMINO IOANNI TRIT.

abbati S. Iacobi Herbipolen. præceptoris suo quam charissimo, frater Theodoricus monachus Fuldensis reuerentiam & honorem cum humilima sui recommendatione.

REVERENDE pater & præceptor amantissime, audiens paternitatem vestram aliam suscepisse abbatiam, & resignauisse Spanhemensem, ultra modum sum animo consternatus & fluctuans in memetipso quodammodo diuisus, & contristatus euasi, & lætus. Contristatus quidem propterea, quod inuidia æmulatorum vestrorum in tantum valere permissa est, ut vobis occasione præberet monasterium vestrum deserendi, quod vestris ingenio scriptis & libris per totum ferme orbem notum, clarum, famosumque reddidistis & insigne. Quid enim fuit monasterium Spanhemense priusquam vestra paternitas reuerenda eidem præficeretur? In obscuro latebat & in tenebris, ita ut ultra decem millia in circuitu nominis eius nulla æstimatio vel notitia haberetur. Reddidistis illud vestris lucubrationibus longe lateque gloriosum & notum, ita sicut vidi per memetipsum, qui ultra triennium sub vestro magisterio militavi discipulus, quod ex Gymnasio Parisiensi in Gallia, Louaniensi in Brabantia, Tubingensi in Sueuia, ex Italia quoque & Alemania, aliisque remotioribus terrarum locis, quæ multi viri doctissimi, Principes quoque & pontifices excitati fama nominis vestri, certatim confluebant ad Spanheim non sine monasterii ipsius comodo & vtilitate, qui omnes non hoc quidem nomine venerunt ut monasterium viderent, immo quod indubitanter tenendum est, propter te ac eruditionem tuam aduenerunt. Ornauisti etiã nouis structuris monasterium atque pulcherrimis, libris quoque & multis & preciosissimis, de quibus vehementer doleo, quod penes indoctos ingrati simosque monachos illos Spanhemenses debeant remanere. Lætor autem & congratulor paternitati vestræ non mediocriter, quod locum inuenistis quietum & studiis vestris conuenientem, quãuis ego consulissem potius, ut apud illustrissimum principem in Marchia mansissetis, qui vobis, ut mihi tunc videbatur, non spernendas condiciones offerebat. Benedictus Deus, qui pacem vestræ paternitati tribuit, & aduersarios vestros iam in eorum confusione dereliquit. Æstimauerunt se animam paternitatis vestræ partibus suis inflectere posse, sed minime potuerunt: & contigit vobis quod sancto patri nostro Benedicto, & Rabano quondam Fuldensi

Fuldenſi contigit abbati, qui cum eſſent animarum idonei optimique paſtores, odium monachorum ſuorum propter iuſtitiam inciderunt, & quos venerari ſummo honore debuerant, inuidis machinationibus perſecuti ſunt. At illi mox relictis ouibus ne dicam hœdis ingratiffimis atque peruerſis, ad alia ſe loca tranſtulerunt. Sera tandem poenitentia ducti ſe paſtores perdidiffe optimos lamentabantur, quos prauis antea moribus excæcati nō cognouerunt. Simile continget in breui non dubito monachis in Spanheim relictis, columna totius ordinis ſpeta & contempta, iam ſub ſicu ſterili & fatua, hoc eſt, ſub ſtolido priore, quē ſibi in abbatem præferunt, degētibus, qui ſe vna dierum mœſto corde altiſq; fatebuntur ſuſpiriis grauiter deliquiſſe & peccaſſe in patrē manſuetiſſimū doctiſſimumq; paſtorem, qui nulli contra æquitatem fuit moleſtus, nulli grauis, nulli oneroſus. Tunc ſine dubio dicturi ſunt, & fortē iam etiam dicunt, huius in quo nunc verſantur monaſterij ſtatus incomparabilem cōparationem facientes, ad eū, in quo ſub veſtro regimine claruerunt. Nos inſenſati atq; omnium hominū miſerrimi, quare tam vtilem, in ſignē & humaniſſimū paſtorem ad indignationem iniurijs & contumelijs noſtris prouocauimus? quare detractoribus & æmulis tanti viri credidimus? ecce quomodo nunc ſedemus abiecti, deſpecti atq; contempti ſub fatuo & inexperto paſtore, ille autem coram Regibus & principibus magnus inter doctos vtriuſque viæ viros reputatur habeturque ac varijs honoratur muneribus. Credat mihi reuerenda paternitas veſtra, quoniam cito indubitanter debebunt ſe peccaſſe in perſonam veſtram, cum euenerit eis iuſto Dei iudicio vindicta quam meruerunt, reportabuntque ingratiſſimæ ſuæ condignam mercedem. Quantum ad meas pertinet conditiones, noſcat paternitas veſtra, quod poſteaquam anno præterito receſſi à vobis de Spira cum licentiatório abbatis mei Wiſſenburgenſis veni ad Fuldam, ibique in maiori cœnobio iam profeſſus & ſtabilitus manere deinceps promiſi. Commiſerunt mihi ſtatim patres loci negocium ſtationarium S. Bonifacij in terris Thuringorum & Buchoniorum procurandum, ratione cuius in breui venturum me conſido ad Hamelburgium, inde ſi quoquo modo fieri poteſt veſtram paternitatem accedam, de cæteris latius cum eadem collaturus. Te enim tanquam protectorem & conſolatorem meum vnicum humaniſſimumque ſemper & habui & expertus ſum in omnibus tribulationibus, tã meis quam monaſterij quondam mei Wiſſenburgenſis, in quibus per annos extitimus quatuordecim, cum ſeiret in nos impiſſimus ille tyrannus Ioannes de Drade frater Episcopi Mersburgenſis Palatini comitis Marſchalcus, militiae nomine indignus, vnã cum Achilcherontis ſatellitibus, qui ſuis auſibus temerarijs adhaſerunt. Abbas noſter tyrannorum crudelitatem declinans pro rebus monaſterij apud ſedem Apoſtolicam Romæ certabat, æmuli contra nos miſerabiles monachos in patria tot & tantas crudelitates exercebant, vt nuſquam eſſemus ſecuri. Interea patres ordinis pene omnes, & maxime obſeruantia Bursfeldēſis metu tyrannorum manus ſubtraxerunt, & cum præ inopia monaſterij nos diſpergi eſſet neceſſe, vix quempiam ex nobis hoſpicio recipere audebant, & præſertim vicinioreſ, qui magis incendi cortēs timere ſuas, quam fraternam violare charitatem. Veſtra autem paternitas Deum magis timuit quam homines mortales, & quamuis hoſtes noſtri vobis eſſent multum vicini, nihilominus velut alter Thobias, non ſolum hoſpicio nos, ſed etiam ad conuentum veſtrum complures noſtrum multo tempore ſuſcipiens humaniſſime tractauit. Inter quos & iſſe tandem clementer admittens in quartum tenuit annum, gratis mihi omnia neceſſaria tribuens, & quod maximum eſt omnium, ſtudijs me imbuerē curauit bonarum literarum, de quo gratias paternitati tuæ ago immortales, nec agere ceſſabo quam diu in carne fuero. Semper enim non ſolum mihi, ſed omnibus quoq; monachis deſolatis, & miſeris, aduocatus extitiſti atque patronus, & multos ad viam veritatis reduxiſti, nec aliquis vnquam ſine conſolatione abiit, qui tuum conſilium implorant. Propter quod ſicuti nullatenus dubito, miſericors Deus, qui te tribulari ad tempus modicum permiſit, locum tibi poſtea magis quietum & aptum pro ſtudio ſcripturarum prouida diſpenſatione ordinauit. Parcat mihi paternitas veſtra de prolixis & ineptis ſcriptis meis, & longæue valeat vtriuſque hominis incolumitate, cui me humilime commendando. Data ex Fulda viceſimo octaua die menſis Auguſti. Anno Domini milleſimo quingentefimo ſeptimo.

Bbb 2

hi de tua ſanitate magnifice gratias agis, quod quam illud quod Ioannes Meſſer medicus tuus dicitur, dicens: *Sanat ſolus languores Deu. & c.* m benedictus, glorioſus, & exceſſus. Vnde non ſunt, quia ſua bonitate non ſolum inferios viuificat. Ego autem non ſolum medicus, ſed etiam quid tibi proſuere conſilia, ille merito hinc cepimus bonum quod intelligimus. Hinc ſis, cum pro peccatis meis intercedendo ſis, hoc eſt, vt quoties in altari ſacrificiorum omnipotenti memoriam amicorum tuorum ſis. Oro te Domine ſancite pater omnipotens: ante noſtri, memento etiam ſeruatoris tui Iſrae Iſrahel, per ſanguinem eiſdem filij tui meſſerianſis memoriam mei ſedulo habueris Lescanio chelliſſimo gaudeo tibi non mediocriter, quod vobis ius te ſeruitio ita viuere deceat, vt anime pro illecebris carnis, necita diligas commoda ſolationis regni. Reddunt vero mei in hoc principe amicis vobis non audeo, ita non nutum & voluntatem ſequi, omnis creatura ſt determinata cognitio. Vale noſtri memoriam anorum milleſimo quingentefimo ſeptimo.

IV.
Patri Domino Ioanni Titulo
quam chariſſimo, frater Theodorius monaſterij
honorem cum humilima ſua
oratione.

tiſſime, audiens paternitatem veſtram diu
hememſem, vltra modum ſum animo
modo diuiſus, & contriſtatus euſi, & ita
ia æmulorum veſtrorum in tantū valere po
naſterium veſtrum deſerendi, quod reſpo
m notum, clarum, famoſumque reſolū
in hemeſe priuſquam veſtra paternitas noſ
t & in tenebris, ita vt vltra decem milliſia
bitia haberetur. Reddidisti illud vobis hinc
um, ita ſicut vidi per memetipſum, qui vtra
cipulus, quod ex Gymnaſio Paſſerianſi Col
Sueuia, ex Italia quoque & Alemānia, diſſe
doctiſſimi, Principes quoque & pontifices
bant ad Spanheim non ſine monaſterij
idē nomine venerunt vt monaſterium in
ſt, propter te ac eruditionem tuam ad
rium atq; pulcherrimis, libris quoque & m
oleo, quod penes indoctos ingratiffimolq;
manere. Lætor autē & congratulor paternit
iſtis quietum & ſtudijs veſtris conuenienter
triſſimū principē in Marchia manſiſſe, qui
das conditiones offerebat. Benedicte Deus
erſarios veſtros iam in coram conſulere de
is veſtræ partibus ſuis inſpectere poſſe, ſub
patri noſtro Benedicte, & Rabano quondam
Fuldenſi